

Generalstrejken

Albert Jensen

1925

Den engelska masstrejken i maj har åter bringat generalstrejken upp till debatt inom borgerliga såväl som socialistiska kretsar. Och naturligtvis har i synnerhet socialdemokraterna bittert vänt sig emot den imponerande generalmönstring, den engelska arbetareklassen företog. Naturligtvis, säga vi, ty uppenbart ådagalade denna aktion, att den engelska arbetarrörelsen är på lång sikt underkastad ett inflytande från klasskampens utveckling, som mera leder från parlamentarismen än till. Denna massmönstring var ju en direkt aktion, som tillgreps i medvetandet om den indirekta eller parlamentariska maktens oförmåga att åstadkomma en lösning av de föreliggande tvistesporrålen. Om masstrejken skulle kunna bringa resultat, kunde man ju heller icke veta, men den innebar i alla fall kamp, en vågad och bitter strid och lämnade den parlamentariska passivitetens svällande ordflöde. Den innebar handling, och man kände att tiden fordrade någöt annat än bara parlamenttssladder.

Lyckligtvis - för parlamentarikerna! - ändade striden i ett nederlag, tack vare att ledningen förfuskade den, men det "katastrofala nederlag", som de redan utbasunerade, var obefintligt. Om man bortser från det skändliga sätt på vilket politikerna inom fackföreningsledningen sålde järnvägsmännen, och några andra därmed jämförliga handlingar, så gjorde de engelska arbetarna återtåget i obruten ordning. De hade levererat en batalj, de hade förlorat den, men någon debacle inställde sig icke. Och gruvarbetarna ha med över en miljon man i stridslinjen fortsatt kampen. I tre månader ha de redan hållit ut. Det är en av de segaste strider arbetarrörelsens historia har att uppvisa och den blottar den engelska bulldoggnaturen: man biter sig fast och hänger i.

Från politikerna inom arbetarrörelsen har man invänt: generalstrejken skulle aldrig ha proklamerats; man skulle ha hotat me den, men icke gjort den; under trycket av hotet skulle man kunnat komma till tals med regeringen, som i denna strid också var part i målet.

Denna tes har blivit starkt hävdad under efterdebatten. Man utgår tydligen ifrån, att hotet om generalstrejk är effektivare än själva strejken. Man vill således skrämra de maktägande med ett vapen, som icke är effektivt. Själv säger man: generalstrejken kan aldrig bli effektiv, men man går ut ifrån, att regeringen skall tro den vara så effektiv, att den behöver frukta densamma. Men förutsättningen måste då vara, att man har en naiv regering. Har man däremot en icke naiv regering, som icke låter bluffa sig, så är saken förlorad om vapnet är ineffektivt. Och dessa arbetarepolitiker mena sig i den misslyckade engelska generalstrejken finna ett belägg för sin tes. Enligt deras ståndpunkt måste generalstrejken definitivt vrakas ur arbetarrörelsens vapenarsenal.

Men dessa herrar politiker, som frukta den direkta aktionen mer än de frukta någonting annat, därför att med den direkta aktionens överhandtagande deras betydelse slutligen reduceras ungefär till plus minus noll, de glömma att berätta oss varför icke strejken *gjordes* effektiv, varför icke arbetsnedläggelsen gjordes allmän, generell, gjordes till en verklig generalstrejk, när motståndet visade sig vara så starkt som det var. Det var just därför, att dessa herrar icke allenast fruktade den revolutionära situation, som kunde skapas med en verklig generalstrejk, men även fruktade en segerrik generalstrejks följder. Ty de frukta en revolutionär arbetarrörelse mer än de frukta en reaktionär kapitalism. De äro i släkt med den tyska socialdemokrati, som i allians med de gamla kejsrerliga generalerna mördade de revolutionära tyska arbetarna 1918-1919 och räddade kapitalismen.

Generalstrejkens idé är icke av i dag. Redan inom första internationalen blev den ställd under debatt. Men alltifrån denna tankes framkomst inom den internationella arbetarrörelsen har den blivit bekämpad av de socialdemokratiska politikerna.

Trots detta och trots de socialdemokratiska politikernas inflytande på den internationella fackföreningsrörelsen, har generalstrejken likväl arbetat sig fram. Det torde i mindre grad bero på den propaganda, som bedrivits, än på det förhållande, att generalstrejken ligger i klasskampens utvecklingslinje, att den framalstras ur själva klasskampens växt, och därför icke kunnat hejdas av även det mest oförsonliga motstånd från socialdemokratiens sida. Generalstrejk är generalvanvett, sådant var socialdemokraternas stående argument, ett argument, som nu förefaller synnerligen naivt i betraktande av denna stridsforms ofrånkomlighet.

Generalstrejken har redan vunnit hävd som kampmedel. Det hjälper icke om man än skriar aldrig så mycket emot den, den kommer att gå sin gilla gång, den tillhör framtiden.

Trots all den gruppegoism och allt det skråintresse, som ännu kan finnas kvar, så går dock utvecklingen från småstrider till storstrider, från gruppstrider till masstrider, från isolerade skärmytslingar till omfattande drabbningar.

Efterhand som arbetarnas organisationer växa till i antal och omfattning, och efterhand som arbetsköparnas organiserade motstånd blir allt starkare, växer med nödvändighet striderna i omfattning och intensitet. Vi bevittna här en historisk strid mellan tvenne klasser, vilka äro varandras dödsfiender. Denna strid kan icke avslutas förr än den ena parten är besegrad. Efterhand som de båda motståndarna, genom sina mer och mer fullkomnade kamporganisationer och genom sin *växande klassamhörighet*, förmå att mobilisera allt större såväl angrepps- som motståndskraft, flyta striderna med nödvändighet ut över de enskilda industriernas områden.

Denna utveckling leder gång på gång till att smärre strider, genom påkallandet av solidaritetsaktioner, växa ut till industriella eller lokala generalstrejker. Härifrån går så utvecklingen vidare, och gång efter annan se vi hur striderna uppträda med en allt starkare tendens till att skrida över alla lokala och industriella gränser och organiskt utveckla sig till generalstrejker. Vi ha i den internationella transportarbetarekonflikten 1911 till och med sett klara ansatser till internationellt omfattande strejker som komma att upprepas och i sin ordning omfatta allt större och större massor.

Klassolidariteten kan ännu vara ofullkomlig, och vi kunna mången gång otåliga uttrycka vårt missnöje med förhållandena, men icke desto mindre kunna vi konstatera en klar tendens hos utvecklingen i riktning av ett allt större mått av solidaritet, vilken med ofrånkomlig nödvändighet kommer att utlösa sig i handlingens solidaritet och leda till stridernas organiska utökning till generalstrejker.

Vi se å andra sidan samma tendens till klassamverkan hos arbetsköparna. Vi se, tid efter annan, hur deras organisationer vid stridstillfällen proklamera lockouter inom förut icke berörda industrier för att få slut på en eller annan konflikt. Denna tendens verkar i enahanda riktning: till allt mera omfattande och allt mer intensiva strider, tills vi till sist konfronteras med generallockouten. Den engelska generalstrejken började med generallockout av kolgruvarbetarna.

Här är det livets egna krafter, som dana utvecklingen, en utveckling som leder till generalstrejk utan att massorna nödvändigtvis målmedvetet önska sig fram till densamma. Å andra sidan är denna utveckling intet som mekaniskt framkallas mot arbetarnas vilja, ty arbetarna önska en allt kraftigare kamp mot kapitalismen, och denna vilja till kamp skapar en utvecklingslinje i vars slutpunkt generalstrejken ligger. Därför ha generalstrejkerna kommit som en oblid verklighet trots alla ansträngningar från politikerna att förhindra desamma.

Generalstrejken i England blev en frukt av den här antydda utvecklingen av klasskampen. Visserligen har i England drivits en smula syndikalistisk propaganda för ett tiotal år tillbaka, som senare kom tillbaka i *shop-stewart*-rörelsen, men det skulle vara allt för skrytsamt att tillskriva denna mycket begränsade propaganda ett sådant resultat.

Således kommer generalstrejkerna som en frukt av organisationsarbetet och av den växande klasskampen. Det ligger då i sakens natur, att generalstrejken icke genast uppträder som en ”social generalstrejk”, eller en omstörtande generalstrejk. Den framträder helt naturligt som en generalstrejk med starkt begränsat syfte inom ramen av det bestående.

Redan av detta faktiska förhållande framgår det med all önskvärd tydlighet, att generalstrejken icke med någon inre nödvändighet måste vara revolutionär till sitt *omedelbara syfte*, även om varje generalstrejk säkerligen bidrager att verka revolutionerande på arbetarna, och i så måtto alltid är revolutionär. Men den behöver således icke nödvändigt sikta till en *omedelbar omstörtning*, även om generalstrejken i och för sig säkerligen bidrager till att föra oss närmare omstörtningen.

Den engelska generalstrejken hade icke det ringaste revolutionärt i sitt syfte. Den var fullkomligt industriell. Den var en vanlig lönekamp i förstorat mått.

Men det ligger något i själva generalstrejkens karaktär, som förr eller senare leder till en revolutionär situation. Genom generalstrejken bringas arbetarna i konflikt med staten på ett sådant sätt, att därur måste framspringa allvarliga situationer.

Visserligen är varje strid mellan kapital och arbete också en strid mot staten. Det finns knappast den lilla strejk, där icke staten ställer polis till skydd för arbetsvilliga, och är strejken av något större omfattning rycker även militäre nfram i stridlinjen. Bakom den av strejkande arbetare angripne kapitalisten står alltid staten med sina lagar, sin polis och sina domstolar färdig att beivra varje handling, som kommer i konflikt med den skyddsmur staten byggt till den privata egendomens helgd. Varje strejk är tvingad att taga hänsyn härtill. Staten är alltid arbetsköparens bundsförvant fast den icke alltid är synlig.

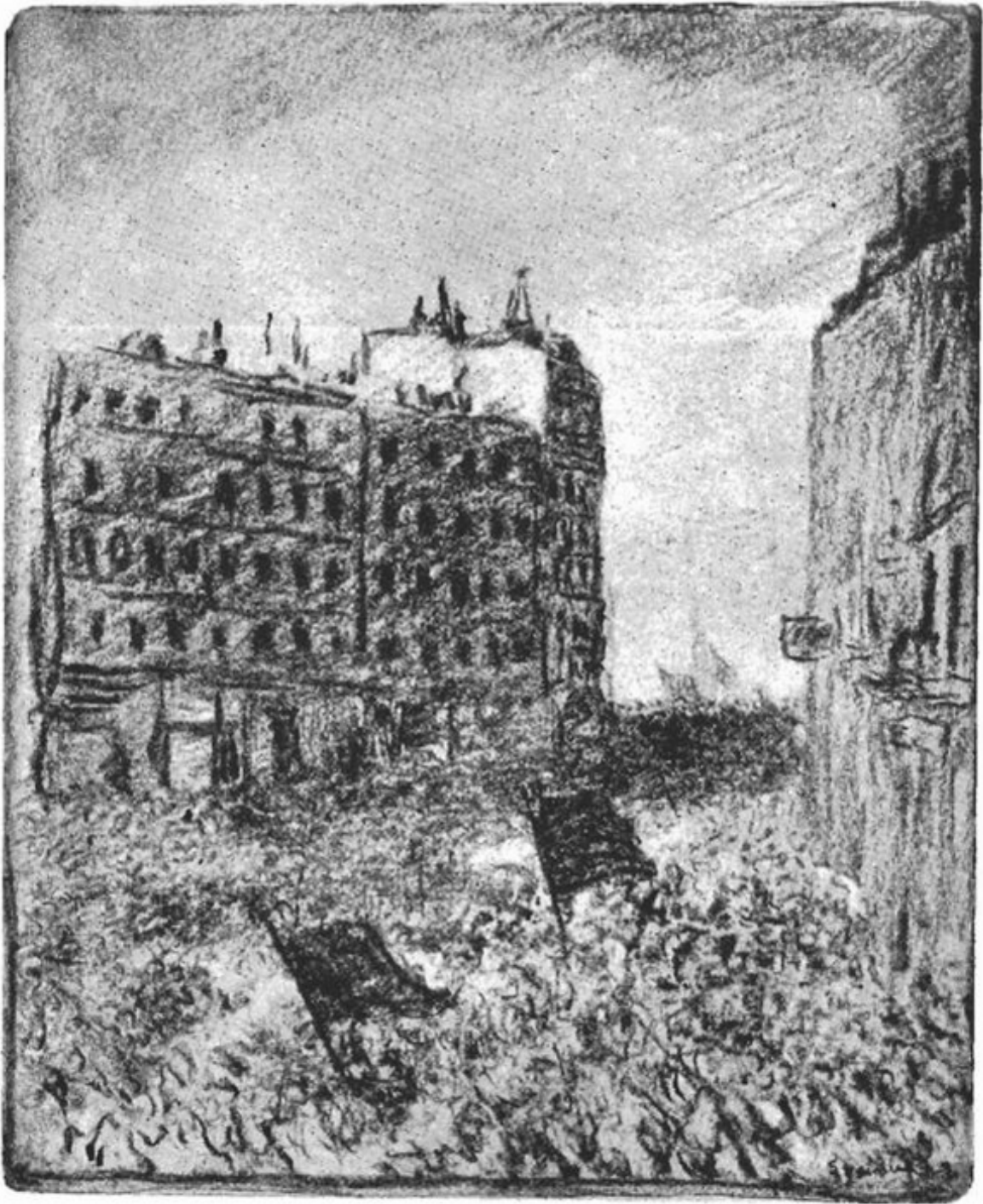
Förhållandet blir uppenbart för alla, så snart det gäller ett område, där det "allmänna intresset" är hotat. Vid spårväg-, järnvägs-, post-, telegraf- och renhållningskonflikter etc, ser man ofta staten uppträda som aktiv deltagare i striden på arbetsköparens sida. Och ofta är ju staten själv arbetsköparen i dessa strider. Därför behöver dock icke dessa strider ha något egentligt revolutionärt innehåll.

Allvarligare blir saken, då det blir fråga om en generalstrejk. Här mobiliserar genast staten alla sina maktresurser emot de strejkande arbetarna. Så gjorde också den engelska staten, som till och med läto undantagslagarna träda i funktion. Det är icke nödvändigt, att det sitter en reaktionär regering för att så skall bli förhållandet. Till och med den MacDonaldska "arbetareregeringen" lät undantagslagarna träda i kraft under de stora trafikkonflikter, som kommo till stånd under dess regim.

Staten uppträder nu som den store organisatören av strejkbryteri. Så gjorde också den MacDonaldska "arbetareregeringen". Det är uppenbart att arbetarna, som äro vanda att reagera mot allt strejkbryteri, även reagera mot det av staten organiserade. De reagera olika i olika länder allt enligt traditioner och temperament. De kall-sinniga engelska arbetarna förhöllo sig lugna under de nio dagarna deras strejk varade; i helt få andra länder skulle arbetarna ha uppträtt på ett så passivt sätt.

Men även i England skulle arbetarna slutligen ha lämnat sin passivitet om strejken hade fått längre varaktighet, och om de hade börjat att övergå till våldsamheter, så hade de måhända gjort detta effektivare än i många andra länder.

Naturligtvis inse arbetarna snart nog, att om de vilja vinna en generalstrejk, även om den har ett begränsat syfte, så måste de övervinna det av staten organiserade strejkbryteriet. De bringas slutligen i konflikt med staten på det mest eftertryckliga och handgripliga sätt. De lära sig att i staten se den slutlige fienden, och de bli på detta sätt befriade från sin nedärvda föreställning om staten som något sacrosankt, något heligt, som icke får angripas. Staten framträder i generalstrejken med nödvändighet som arbetareklassens bittraste motståndare. Staten ställer sig i denna klasskamp på "andra sidan barrikaden". Det är en förträfflig och synnerligen hälsosam läxa, som staten ger arbetarna under generalstrejken. Den kommer arbetarna att betrakta staten som den fiende den är, och den tvingar arbetarna att inrikta sin kamp även mot staten. Och här ha vi kommit fram till det moment, då de ursprungligt fredliga och fredligt syftande generalstrejkerna verka revolutionerande på arbetareklassen.

Steinlen: Generalstrejk.

Men klasskampens utvecklande till detta stadium, då staten avpuppar sin verkliga karaktär som arbetareklassens fiende och kommer fjällen att falla från ögonen även på de blindaste bland massorna, ha vi också nått fram till det stadium, då generalstrejkerna småningom tvingas att antaga en våldsamt karaktär. Och en revolutionär karaktär.

Hand i hand med den invunna erfarenheten går propagandan. Arbetarna inhösta allt grundligare förståelse av, att om den vill besegra kapitalismen, så måste den också besegra staten.

Staten, som å sin sida noterar sig den alltmera tillspetsade situationen, griper, i enlighet med sin natur, till allt hänsynslösare vapen för att betvinga arbetarna, och tvingar arbetarna att i sin ordning gripa till allt effektivare åtgärder. En och annan lektion från "arbetarregimer" kommer arbetarna att inse, att statens natur är densamma, vilket politiskt parti som än sitter vid regeringsmakten. Det kan möjligen vara en gradskillnad men ingen artskillnad i statens uppträdande under olika partiregimer. Massorna förlora allt mera avgjort tron på parlamentarismen och drivas av tingens egen logik över till den direkta aktionen. De komma icke längre att taga hänsyn vid de stora sammandrabbningarna, som komma att föras mer och mer hänsynslöst från båda sidor. Ett eller annat fascistiskt interregnum kan möjligen i något land avbryta utvecklingens gång, men blott för att göra proletariatet så mycket mera revolutionärt.

Så skapar klasskampens egen utveckling förutsättningarna för den sociala generalstrejken - för revolutionen.

Den sociala generalstrejken kan icke bli en passiv arbetsnedläggelse. De som tro, att den allmänna arbetsnedläggelsen utan vidare skall göra slut på ådet borgerliga samhället, måste skyndsamt revidera denna sin uppfattning. Det borgerliga samhället har ådagalagt en livskraft, som icke brytes av en fredlig generalstrejk. Icke fanns det tecken till dödssymptomer efter en fyra veckors generalstrejk i Sverige 1909! Den sociala generalstrejken måste övergå till expropriering av produktionsmedlen och samhällsrikedomarna, kanske också delvis börja som fabriksokkupation. Men här slutar passiviteten och börjar våldet. Om vi någon gång hoppats på en fredlig övergång, så finns det ingen anledning att bevara denna förhoppning, nu sedan vi sett hur kapitalismen bygger fascistiska regimer som sista försöksning.

Under debatten om generalstrejken på nittio-talet ibland de franska syndikalisterna och anarkisterna uppträdde det en riktning, som hävdade, att man icke skulle tillgripa en generalstrejk för begränsade syften, men att man skulle asmla alla krafter till en avgörande strid, till en social generalstrejk.

Det förefaller, som om denna synpunkt började spöka inom våra egna led. Man har uttalat sig på ett sådant sätt, som man hyste den uppfattning, att det vore meningslöst att kasta sig in i en generalstrejk, om icke denna generalstrejk hade den sociala omvandlingen till syfte. Man borde således bry sig om att tillgripa en generalstrejk för partiella syften. Generalstrejken borde först tillgripas, när det förelåg en revolutionär situation.

Men då måste man fråga: varifrån skall då den revolutionära situationen komma? Denna situation, som skall tillåta proklamerandet av den sociala generalstrejken? Den kan antagligen icke beställas på någon fabrik, eller tillhandlas av någon grossist. Och heller icke kommer den väl nedramlande från himmelen, som mannen till Israels barn i öknen?

Det är uppenbart, att den revolutionära situationen kommer med en tillspetsning i klasskampen. Men denna tillspetsning måste med nödvändighet taga sig uttryck i klasstrider, i omfattande arbetsnedläggelser, i massstrejker, i generalstrejker, vad man nu vill kalla dem.

Generalstrejken måste således föregå den revolutionära situationen och *skapa densamma*.

För syndikalismens väsen är det också något främmande att passivt avvakta det historiska händelseförloppet. Den revolutionära syndikalismen tar sikte på att skapa detta händelseförlopp, att aktivt ingripa för att påskynda klasskampens utveckling fram till revolution, att med ett ord *skapa historia*. Det är ett av karaktärsdragen hos syndikalismen, och om en rörelse, som vill kalla sig syndikalistisk, icke besitter denna offensivande, kan den i varje fall icke kallas revolutionär syndikalism.

Att intensifiera klasskampen, att använda varje situation för att bringa revolutionen närmare, att utvidga fackstriderna till klasstrider, att sammangjuta klassen till homogenitet och utvidga och fullkomna klassolidariteten medelst gemensamma strider, betraktas som en av den syndikalistiska rörelsens uppgifter. Men ett sådant strävande måste gång efter annan leda till generalstrejker under vilka arbetarna lära sig använda detta tunga och svårhanterliga vapen på ett sådant sätt, att det slutligen blir segerrikt.

Ingen är född mästare, och ingen rörelse kan effektivt använda sig av generalstrejkens vapen utan erfarenhet. Men denna erfarenhet måste köpas genom *praktiserandet* av masstrider, generalstrider, även med risk att åtskilliga av dem sluta med nederlag. Det är, som Griffuelhes riktigt anmärker: "För att kunna befria sig måste proletariatet förvärva sig vana att kämpa".

Teorin om att en social generalstrejk lättare skulle bli segerrik om man icke praktiserade generalstrejker med partiella mål är livsfrämmande. Ty först genom praktiserandet av generalstrejken kunna arbetarna komma underfund med dess svagheter och dess styrka. Generalstrejkens strategi måste byggas på invunnen erfarenhet. Dessutom - tingens egen logik framkalla dessa masstrider med begränsade syften. Att lamentera mot dem är barnsligt, att söka undvika dem är utan nytta, att taga emot dem och lära av dem är klokt och nödvändigt.

Det Anarkistiska Biblioteket

Albert Jensen
Generalstrejken
1925

Syndikalismen 1925

sv.anarchistlibraries.net